

Metodika oborové brány KIV - Knihovnictví a informační věda

Pracovní materiál pro správu oborové brány KIV v rutinním provozu.

Základní charakteristika oborové brány KIV

Vývoj oborové brány KIV

Oborová brána KIV - Knihovnictví a informační věda vznikla v letech 2004-2008 v rámci projektu 1N Koordinovaná tvorba oborových informačních bran pro oblast výzkumu: koordinace, hudba, knihovnictví a informatika.

Cílem projektu bylo vytvořit dvě oborové brány (KIV a Musica) a současně vypracovat a ověřit metodiku koordinované tvorby oborových bran.

Dlouhodobým cílem a úkolem dalších, návazných projektů Národní knihovny ČR a Univerzity Karlovy v Praze (a spolupracujících institucí) je vytvoření sítě oborových bran s unifikovaným rozhraním a vzhledem, která bude zastřešena Jednotnou informační branou (JIB). Pro bránu KIV to znamená, že bude součástí sítě oborových bran a knihovnická veřejnost bude moci využívat brány příslušných oborů tam, kde její informační potřeby přesahují obsahový záběr brány KIV.

Oborová brána KIV byla vytvořena ve spolupráci Národní knihovny ČR a Univerzity Karlovy v Praze. Je určena pracovníkům, pedagogům a studentům oboru knihovnictví a informační věda (podrobněji viz oddíl [Cílová skupina](#)).

Hlavním garantem její správy je po metodické stránce Knihovnický institut Národní knihovny ČR, spolupracuje Ústav informačních studií a knihovnictví Univerzity Karlovy v Praze. V některých oblastech převzatých z JIB je využívána spolupráce a metodické postupy týmu Jednotné informační brány.

Po technické stránce bránu vytváří a spravuje Ústav výpočetní techniky Univerzity Karlovy v Praze. Softwarové řešení oborové brány nebylo obsaženo v projektu koordinované tvorby oborových informačních bran, bylo převzato z Jednotné informační brány. Vývoj a aplikace software jsou řešeny pro JIB, nejsou věcí správy oborové brány KIV (s výjimkou testování a dílčího rozhodování o aplikaci v podmínkách oborové brány KIV) - tuto problematiku není tedy třeba podrobněji popisovat v tomto metodickém materiálu.

Cíle a záměry oborové brány KIV

Hlavní cíle oborové brány:

- Zabezpečit informační potřeby zvolené cílové skupiny, a to ve dvojí, spojené funkci paralelního prohledávače databází a ukazatele cesty k elektronickým zdrojům.
- Přispět k rozvoji elektronických služeb Knihovnického institutu Národní knihovny ČR.
- Jako součást sítě oborových bran pod zastřešením JIB přispět (v rámci svého oboru a své cílové skupiny) k obohacení služeb JIB.

Z hlediska správy oborové brány se jedná o tyto základní úkoly:

- Udržování a další rozvoj služeb oborové brány.
- Příprava a udržování informačního aparátu k oborové bráně v redakčním systému, především např. nápověd, novinek.
- Výběr elektronických online dokumentů a zpracovávání záznamů v bibliografické databázi KKL, kontrola a údržba záznamů v databázi (včetně opravy tzv. ztracených linků).
- Výběr, zpracovávání a testování databází určených k prohledávání.
- Výběr, zpracování a testování zdrojů pro služby SFX.

Plnění cílů a míra rozvoje oborové brány záleží na aktuálních organizačních a finančních možnostech spolupracujících institucí.

K nadstavbovým cílům patří:

- Spolupráce KIV s dalšími oborovými branami ve vznikající síti v rámci JIB.
- Zahraniční spolupráce v KIV (podmíněno zájmem potenciálních zahraničních partnerů) v podobě:
 - propagace na konferencích a při exkurzích,
 - vzájemné odkazování portálů,
 - z naší strany případná metodická pomoc při vzniku a rozvoji dalších spolupracujících bran apod.
- Vytvoření a udržování anglické verze oborové brány v minimálním rozsahu (nad existující verzi aplikací v MetaLib a SFX):
 - stručné nápovědy,
 - vybrané metodické materiály.

Z hlediska obsahu oborové brány KIV je úkolem:

- Pokrýt především české oborové zdroje,
- zahraniční zdroje (nelze je pominout s ohledem na informační potřeby cílové skupiny) zařazovat na úrovni WWW stránek, portálů a databází.

Toto pojetí bude korigováno podle míry zahraniční spolupráce v rámci oboru knihovnictví a informační věda a především podle vývoje potřeb cílové skupiny a finančních i personálních možností spolupracujících institucí.

Princip fungování oborové brány KIV

Oborová brána KIV funguje na dvojím principu:

- **Paralelní prohledávání oborových databází.** Databáze obsahují bibliografické záznamy tradičních i elektronických zdrojů. Nástroje oborové brány umožňují vyhledání bibliografických záznamů a následné nalezení cesty k plnému textu, abstraktu nebo exempláři tištěného dokumentu.
- **Ukazatel cesty k elektronickým online zdrojům.** K tomu slouží výběr a popis elektronických online zdrojů a uložení těchto záznamů do bibliografické databáze, která je zařazena do prohledávání. Konkrétně jde o databázi KKL (katalog a databáze Knihovny knihovnické literatury). Součástí bibliografického záznamu zdrojů je link k plnému textu popisovaného dokumentu na WWW.

Protože zpřístupnění těchto záznamů je zajištěno zařazením databáze KKL mezi ostatní databáze k paralelnímu prohledávání, je rozlišení těchto dvou přístupů k fungování brány důležité pro její správu. Z pohledu běžného uživatele není významné.

Pro potřeby oborové brány KIV jsou odpovídající zdroje označovány jako „prohledávané“ (tedy databáze) a „neprohledávané“ (elektronické online zdroje).

Práce uživatele s oborovou branou má dvě fáze. Každé odpovídá využití jednoho nástroje:

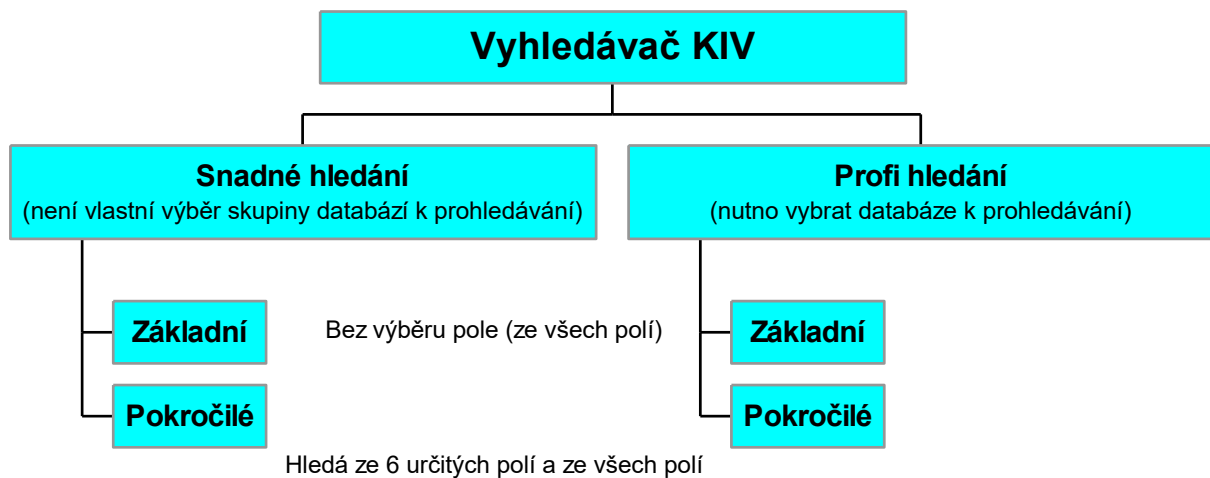
- Vyhledávač KIV: Vyhledání bibliografického záznamu v databázi, případně vyhledání textu v některém z vybraných portálů.
- Přidané služby SFX: Získání abstraktu, plného textu nebo informace o dostupnosti, vždy k vyhledanému bibliografickému záznamu

Poznámka k softwarovému řešení, které je převzato z JIB: Vyhledávač KIV pracuje v systému MetaLib, přidané služby SFX jsou zajišťovány systémy MetaLib a SFX. Poznámkový aparát je veden v redakčním systému Plone.

Prvky struktury oborové brány odpovídají softwarovému řešení a jsou v zásadě uniformní pro všechny oborové brány. V detailech se výběr prvků a pravidel jejich využívání řídí podmínkami každé oborové brány, především charakteristikami cílové skupiny uživatelů.

Konkrétně se jedná o tyto funkce:

- **Vyhledávač KIV**, který zajišťuje paralelní prohledávání skupin databází a vybraných portálů (pozn.: skupinu může tvořit i jediný zdroj). Podle požadované přesnosti rešerše a míry zkušenosti uživatele poskytuje Vyhledávač KIV čtyři možnosti volby, viz schéma:

- **Prohlížení KKL:** V současnosti v pojetí prohlížení záznamů elektronických zdrojů v KKL. Jde o obdobu prohledávání přístupových souborů v tom smyslu, že uživatel nemusí znát a zadávat klíčová slova v přesném znění. Princip je však odlišný. Využívá toho, že záznamy v databázi KKL jsou tříděny podle kategorií Konspektu. Uživatel prohlíží seznam kategorií Konspektu a klepnutím na vybranou kategorii spustí předem připravený stálý dotaz v bázi KKL. Se souborem vyhledaných záznamů pak může uživatel pokračovat v rešerši.

Prohlížení KKL slouží jako **orientační vyhledávání**.

- **Přidané služby SFX:** tyto služby především zajišťují získání plného textu, abstraktu nebo informace o exempláři u klasických dokumentů. Uživatel si služby SFX vyžádá v druhé fázi práce, tedy k vyhledanému záznamu. Jejich hlavní těžiště je u záznamů klasických dokumentů. V případě záznamů elektronických online dokumentů v KKL vede link k plnému textu již z příslušného záznamu.

Místo oborové brány KIV ve službách Knihovnického institutu

Východiska:

- Oborová brána KIV je součástí elektronických služeb Knihovnického institutu.
- Současně je KIV součástí sítě oborových bran zastřešených JIB.
- Knihovnický institut sdílí bránu KIV se spolupracujícími institucemi.
- V době přípravy projektu již měl Knihovnický institut informační a publikační stránky uspořádané jako portál Informace pro knihovny (IK). Obsahový záběr není zcela totožný se záběrem oborové brány.

Spojení KIV a Informací pro knihovny:

- Vzhledem k popsaným východiskům by úplné splynutí nebylo vhodné.
- Byly rozděleny kompetence:
 - KIV má za úkol vyhledávání (v databázích, na internetu), práci s vyhledanými bibliografickými záznamy, informační služby z databází typů alert, výhledově snad SDI. Infoportál KIV je tedy omezen na informace o bráně samé.
 - Portál Informace pro knihovny je publikační platformou Knihovnického institutu a jakýmsi agregátorem informací k vybraným tématům pro knihovnickou praxi dosažitelným na WWW. Vyhledávání na WWW přechází na KIV.
- Portály jsou spojeny tak, aby mohly být používány současně a prakticky z jednoho místa, ať už uživatel začíná z JIB a vlastní adresy KIV nebo jde o uživatele portálu Informace pro knihovny:
 - KIV a IK jsou vzájemně odkázány.
 - Do KIV lze vstoupit také z IK, stejně jako do ostatních zdrojů Knihovnického institutu.
 - Pro KIV jsou z IK excerpovány dokumenty odpovídající záběru brány.
 - IK je zařazen jako zdroj pro oborovou bránu pro prohledávání Googlem.

Databáze KKL

Jedná se o katalog a spojené původně malé databáze Knihovnického institutu a jeho Knihovny knihovnické literatury. Databáze hostí záznamy elektronických online dokumentů a umožňuje jejich vyhledání.

Cílová skupina uživatelů brány KIV

Charakteristika cílové skupiny

Cílovou skupinu uživatelů tvoří:

- odborní pracovníci knihoven a informační pracovníci informačních institucí,
- studenti oboru KIV,
- pedagogové středních, vyšších a vysokých škol oboru KIV.

Podstatné je, že brána KIV je určena pro uspokojování profesních potřeb této cílové skupiny, nikoliv jako referenční pomůcka pro služby knihoven uživatelům.

Geograficky se cílová skupina omezuje na hranice Česka. Použitelnost brány přitom může být širší.

Pro vymezení **skupiny pracovníků knihoven**, která je nejvíce různorodá a nejméně jednoznačně charakterizovatelná, byly při vytváření metodiky v projektu zčásti čerpány údaje z opakovaných průzkumů věkové, vzdělanostní a mzdové struktury pracovníků knihoven v České republice. Jednalo se pouze o východisko. Při dalším rozvoji brány budou brány v úvahu údaje získané z aktualizací těchto průzkumů a zpětnou vazbou od uživatelů.

Dominantní věkovou skupinou mezi pracovníky knihoven jsou lidé ve věku 30-50 let, po nich následuje věková skupina nad 50 let. Průzkumy prokazují obecně zkvalitňování kvalifikační skladby; odborní pracovníci knihoven mají odborné středoškolské nebo vysokoškolské vzdělání, případně středoškolské či vysokoškolské vzdělání jiného směru. Pro „neknihovníky“ jsou nabízeny rekvalifikační kurzy, i když není oficiálně formulován požadavek odborného vzdělávání (případně je vyjádřen nepřímou např. znalost katalogizačních standardů apod.) jako požadavek pro uchazeče o zaměstnání.

Počet vysokoškoláků je poněkud vyšší u zaměstnanců specializovaných knihoven, což je dáno charakterem práce.

Z hlediska zastoupení pohlaví přetrvává převaha žen.

Při vytváření strategie tvorby oborové brány bylo zvažováno také, s jakými zdravotními handicapy je třeba počítat. Protože je brána elektronickou službou, za kterou uživatel nemusí docházet, zvažovali jsme jako významný handicap především těžké zrakové vady. Vzhledem k charakteru

profese není třeba předpokládat vysoký podíl pracovníků zdravotně handicapovaných tak, že by to mělo významný vliv na projekt oborové brány. Případné kompenzace zrakového handicapu jsou otázkou softwarového řešení.

Všechny dílčí skupiny se prolínají – např. studenti pracující v knihovnách, pracovníci knihoven mohou studovat nebo vyučovat. ([zpět](#))

Informační potřeby cílové skupiny

Informační potřeby vycházejí z následujících činností:

- Studium (řádné denní, při zaměstnání, rekvalifikační kurzy, doplňující kurzy).
- Management knihoven.
- Odborné činnosti (např. budování fondů, zpracování fondů, služby, rešerše a aktuální problémy knihovnické praxe).
- Výzkum v oboru (včetně např. přípravy programů a projektů, standardů).

Z těchto informačních potřeb lze odvodit okruhy dokumentů s různým stupněm náročnosti:

- Aktuální informace, které se dotýkají praxe (také efeméra).
- Metodické materiály k určitým úkolům praxe.
- Legislativní dokumenty.
- Dokumenty typu příručky (katalogizační pravidla apod.).
- Články o nových trendech v oboru (význam zahraničních časopisů a zahraničních databází).
- Studijní materiály vyšších a vysokých škol.
- Dokumenty o projektech, náročnější studijní materiály.
- Ostatní materiály k teorii informační a knihovnické vědy.

Požadované dokumenty se vztahují k teorii i praxi oboru a odborná úroveň se pohybuje od jednoduchých, návodných příruček k vysoké náročnosti.

Na některé potřeby cílové skupiny oborová brána KIV nemůže reagovat, pokud nemá ztratit oborový charakter. Nemůže tedy zahrnovat:

- Učební texty a příručky směřující do příbuzných oborů (počítačové manuály, jazykové učebnice apod.).
- Různé aktuality efemérní povahy (krátké zprávy, „tečky“, vyhlášení soutěží apod.).
- Dokumenty z příbuzných oborů.

Uživatelé mimo cílovou skupinu:

KIV nevyklučuje uživatele z jiných částí odborné veřejnosti, ani amatérské zájemce o knihovnictví. Lze předpokládat především zájem profesionálů z příbuzných oborů, obdobně jako budou knihovníci hledat v příbuzných oborových branách.

Tito zájemci mají k dispozici všechny možnosti oborové brány KIV. Přístupnost a snadnost orientace je i pro ně zajištěna uniformitou uživatelského rozhraní v rámci sítě JIB. Jejich podněty jsou přijímány a zvažovány jako zpětná vazba; prvořadí jsou však uživatelé definované cílové skupiny a jejich potřeby a předpoklady, např. orientace v oboru a jeho základní terminologii apod.

Akvizice zdrojů pro vyhledávání – první fáze výběru

V první fázi akvizice prochází zdroj hrubým výběrem, zdroje jsou roztrženy na ty, které nejsou pro oborovou bránu KIV přijatelné a na ty, které lze podrobit zkoumání na základě jemnějších výběrových kritérií. Zdroj je posuzován z hlediska obsahu a typu.

Obsahový záběr brány KIV

Obsahový záběr je dán jádrem oboru knihovnictví a informační věda.

Tato definice se **týká zdrojů určených pro vyhledávání (tj. nikoliv zdrojů pro přidané služby SFX)**. Bude uplatňována odlišně u dvou základních typů zdrojů, které odpovídají dvěma podobám oborové brány: prohledávané a neprohledávané zdroje.

1. Oborová brána jako paralelní prohledávač databází a vybraných portálů:

Akvizice prohledávaných zdrojů je řešena takto:

- Databáze nebo portály odborně zaměřené na KIV. Je nutno respektovat a tolerovat vlastní obsahový záběr vybraného zdroje. Proto tento druh zdrojů přináší i záznamy překračující obsahový záběr KIV, což je třeba tolerovat. Databáze přinášejí do brány také záznamy klasických informačních zdrojů, jejichž dostupnost je řešena přidanými službami SFX.
- Databáze, katalogy a portály, které nejsou oborovými zdroji, ale obsahují významné množství záznamů oborových zdrojů KIV. Nelze

zabránit určité míře subjektivity, ve sporných případech je lépe zdroj zařadit.

- Nelze připustit neoborové databáze a OPACy, které bývají navrhovány jen proto, že jejich producentem je knihovna.

2. Oborová brána jako ukazatel cesty k elektronickým online zdrojům:

Akvizice zahrnuje neprohledávané elektronické online zdroje z jádra oboru knihovnictví a informační věda (z velké části primární dokumenty); příbuzné obory jen při zřetelném průniku.

Dodržují se následující pravidla:

- Tematickému vymezení musí odpovídat alespoň 50% obsahu dokumentu.
- Do výběru nepatří nic, co je zaměřeno obecně (např. obecně na architekturu, příručky práce s internetem, příručky o práci s počítačem, knihy o obecných dějinách apod.).
- Nepoužívat hledisko typu "toto by knihovníky mohlo zajímat".
- Vždy musí jít o knihovnické hledisko obsažené už ve zdroji (např. ne o čárovém kódu obecně, ale o využívání čárového kódu ve výpůjčním protokolu).

Je třeba počítat se subjektivním pohledem zpracovatelů. Ve sporných a obtížně řešitelných případech je přípustné sporný dokument zařadit.

Příklady řešení problémů, které ukázala praxe při pilotním zpracovávání:

- *Jsou zařazovány dokumenty, které vykládají autorský nebo tiskový zákon z knihovnického hlediska a z hlediska důsledků pro knihovní služby → prolomit ohraničení jádrem oboru a zařadit samotný zákon, aby informace byla kompletní.*
- *Knihovnické hledisko je pouze implicitní: → zařadit jen zcela výjimečně (např. zvláště preferované a málo zpracovávané téma, např. obecné dokumenty o handicapovaných na stránkách veřejné knihovny).*
- *Výukové materiály na WWW stránkách veřejných knihoven. Zpravidla doplňky ke kurzům, které knihovna pořádá:*

- *Informace o pořádaných kurzech (nikoliv pouhá oznámení) → zařadit*
- *Učební materiály samy:*
 - *tematika KIV (katalogizace apod.) → zařadit*
 - *jazykový kurz zaměřený obecně → nezařadit*
 - *jazykový kurz zaměřený na knihovnickou terminologii → zařadit.*

Přibližné vymezení jádra oboru pro akvizici oborové brány

Obsahově lze výběr vymezit následujícími skupinami Konspektu:

Základní skupiny:

00	Věda. Všeobecnosti. Základy vědy a kultury. Vědecká práce
01	Bibliografie. Katalogy
02	Knihovnictví
021	Funkce, význam a využívání knihoven
022	Budovy, areály a zařízení knihoven
023	Řízení knihoven
025	Organizace knihoven a knihovnických fondů
025.3/.4	Katalogizace. Selekční jazyky
026/027	Knihovny
026	Odborné/speciální knihovny
027	Univerzální knihovny. Veřejné knihovny
028	Čtení. Četba
09	Rukopisy, prvotisky, staré tisky. Vzácná a pozoruhodná díla
095/096	Vzácná díla
316.77	Informační věda
655	Polygrafie, vydavatelé, knižní obchod

Související skupiny

003	Systémy psaní a písma
-----	-----------------------

004.3	Technické vybavení. Technické prostředky
004.4/.6	Programové vybavení. Programové prostředky
004.7	Počítačové sítě
007	Teorie systémů. Automatické systémy. Informační systémy. Kybernetika
377	Odborné vzdělávání
621.39	Sdělovací technika
686	Knihářství. Sklenářství. Kancelářské potřeby
77	Fotografie. Fotografické postupy

Skupiny 00 mají obecnější charakter, zde je nutno opět zvážit knihovnický obsah (vyjádřený slovně předmětem a pořadovým číslem předmětové kategorie 12). Obdobně skupiny uváděné jako související.

Přijatelné typy zdrojů

1. **Databáze:**

- Prohledatelné vyhledávačem brány. Prohledatelnost či neprohledatelnost posuzují především pracovníci ÚVT, pro správce báze je hlavním vodítkem struktura databáze.
- České i zahraniční databáze.
- Volně přístupné databáze a z licencovaných ty, ke kterým má licenci Národní knihovna ČR (nutná podmínka, aby bylo možné zdroj kontrolovat a řešit problémy).
- Bibliografické, plnotextové, faktografické databáze, slovníky. Rozhoduje struktura MARC nebo struktura, kdy lze jednotlivá pole mapovat na pole MARC.
- Lze zařadit i nebibliografické databáze, pokud bude vyřešeno vyhledávání podle MARCových polí.

Databáze, které oborová brána nemůže prohledávat, lze zpracovat jako neprohledávaný zdroj do KKL. Rozhoduje to, zda má zveřejnění informace o jinak nepřístupné databázi pro uživatele informační hodnotu.

2. **Neprohledávané zdroje, tj. online elektronické zdroje, které neprohledává vyhledávač brány.** Jsou to primární dokumenty, ale také databáze, portály, WWW stránky apod., které významem, velikostí nebo technickými podmínkami nesplňují požadavky zařazení do vyhledávače brány.

- **Nejdůležitější typy online elektronických zdrojů pro KIV:**
 - Elektronické časopisy a články v nich.
 - Elektronické sborníky a články v nich.
 - WWW stránky a jednotlivé dokumenty na nich zveřejněné.
- **Některé další typy elektronických zdrojů:**
 - Diskusní skupiny a elektronické konference – v zásadě nezařazovat, upozorňovat na jejich existenci – zařazovat adresáře diskusní skupin a konferencí. (*Prohledávání archivů vybraných konferencí – námět pro budoucí rozvoj.*)
 - Referátové časopisy – nezařazovat.
 - Elektronické časopisy - zpravodaje vydávané knihovnami bez ambicí k celostátnímu záběru – nezařazovat.
 - Adresáře, brány, portály, bibliografie - zařadit, odpovídají-li obsahovému záběru KIV, a po ověření pomocí kritérií kvality (přidaná hodnota) zvažovat.
- Některé **významné WWW stránky a portály** tvoří přechodnou skupinu. Mohou být kromě zpracování v bibliografické databázi KKL zařazeny také k prohledávání pomocí Googlem. Účelem je zachytit aktuální informaci bez čekání na katalogizaci zdroje, dále to, že významné portály budou vytěženy i nad rozsah omezené excerptce (omezené nejen obsahovým záběrem a kritérii, ale i kapacitními možnostmi zpracování). Kvalita informace je zaručena kvalitou

portálu. Většinou jsou WWW stránky zpracovávány v bibliografické databázi jako neprohledávané zdroje.

- V rámci dalšího rozvoje oborové brány mohou být podobně zařazovány také další vybrané typy zdrojů, např. elektronické časopisy, konferenční sborníky apod.

Další požadavky na přijatelné zdroje

- Zdroj musí především odpovídat obsahovému záběru akvizice. Pro databáze je obsahový záběr uplatňován méně přísně, tj. platí jen pro databázi samotnou. Nelze ovlivňovat vlastní obsahový záběr databáze, který může být širší (např. oborová databáze KKL obsahuje, jako katalog Knihovny knihovnické literatury, také obecnou literaturu příručkového typu apod.) Přípustná je i větší volnost, např. lze výjimečně zařadit všeobecné databáze s významným množstvím oborové literatury (uplatněno např. v případě databáze NKC).
- Převažující úroveň je odborná, vědecká (nikoliv populární, pro širší veřejnost).
- Dá se předpokládat určitá trvanlivost (relativní hledisko, znamená vyloučit zdroje od počátku zjevně dočasné, aktuality a oznámení) – problém především neprohledávaných zdrojů.
- Vyloučeny cizojazyčné verze českých zdrojů (např. nezařazujeme anglické verze českých WWW stránek). Výjimka: pro anglickou verzi brány KIV lze případně uvažovat o využití anglických verzí prohledávaných portálů – námět pro rozvoj.
- V zahraniční části KIV obdobně – vždy hledáme originální verzi WWW stránek. Anglické verze bývají zjednodušené a zvláště u neznámých jazyků nelze obě verze porovnat. Případné ojedinělé výjimky je třeba pečlivě zvážit.

Otázka granularity

Problém, na jakou úroveň granularity jít při výběru a zpracování zdroje se v praxi týká neprohledávaných zdrojů, které jsou katalogizovány v KKL. Nevzniká pouze u primárních dokumentů, výrazný je u webových sídel a souborných zdrojů. Jedná se i o portály a WWW stránky prohledávané Googlem. U databází se neprojevil.

Otázky:

- Nejvyšší úroveň pro zpracování.
- Nejnižší úroveň pro zpracování.

Klíčem pro zodpovězení těchto otázek je:

- Odpovídá zvažovaná úroveň granularity obsahovému záběru KIV?
- Odpovídá zvažovaná úroveň granularity kvalitativním kritériím?
- Zdroj je domácí nebo zahraniční?

V případě domácích zdrojů se vždy usiluje o jemnější úroveň granularity, v případě zahraničních je (i pro velký rozsah geografického záběru) výhodnější zůstat na úrovni portálů, adresářů apod.

V případě **webových sídel knihoven a jiných oborových institucí** bude zdroj zařazen a zpracován na úrovni:

- Webového sídla.
- Některých jeho částí.
- Některých jednotlivých dokumentů.

V případě **webových sídel vytvářených mimo obor**, pokud obsahují zdroje odpovídající záběru brány, budou zpracovány:

- Některé (relevantní) části webového sídla.
- Jednotlivé relevantní dokumenty.
- **Není žádoucí zařazovat celé webové sídlo, pokud neodpovídá obsahovému záběru.**

Totéž platí pro **souborné zdroje** typu rozcestníků, portálů, adresářů, elektronických časopisů apod., ať už slouží jako prohledávané nebo neprohledávané zdroje.

Při zpracovávání se však akvizitěři a katalogizátoři neseťkají s takto roztríděnými zdroji – např. databáze, adresář, elektronický časopis může být součástí webového sídla nebo některé jeho části.

Obecně:

V případě, že by se úroveň webového sídla vymykala obsahovým kritériím výběru, bude pro účely brány nejvyšší úrovní ten stupeň granularity, který jim odpovídá (část portálu, jednotlivý dokument).

Pozn.: Pilotní zpracování zdůraznilo problém nestálosti struktury stránek – vybraná a popsaná část stránek (rubrika, stránky knihovny na serveru jiné instituce apod.) může být změněna či zrušena. Řešení: kontrola URL

v rámci kontrol databáze KKL, opakované návštěvy WWW sídel, poznámka pro uživatele v katalogizačním záznamu. Zdroje značně nestálé, pokud jsou vůbec zařazeny, je lépe zpracovat jen na nejvyšší úrovni granularity.

Pomůcky pro akvizici

Pro Česko i zahraničí lze použít Adresář knihoven: http://sigma.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-a&local_base=ADR

a adresáře na stránkách Informací pro knihovny

<http://knihovnam.nkp.cz/>

Návrh stránek ke sledování a excerpci

Pro Česko je nastaven následující návrh WWW stránek ke sledování a excerpci. Jeho redukcí lze odvodit i nastavení pro zahraničí.

Následující WWW stránky je třeba sledovat, ale o jejich zařazení mezi zdroje oborové brány KIV, případně o jejich výběru na jemnější úrovni granularity definitivně rozhoduje, zda odpovídají obsahovému záběru a kvalitativním kritériím. Záleží také na kapacitních možnostech zpracovatelů.

Vždy musí být vybírány oficiální, volně přístupné dokumenty, nikoliv např. o dokumenty z intranetu, ke kterému má akvizitér přístup (problém přístupnosti, trvanlivosti, ověřitelnosti, objektivitu, autorských práv, ochrany osobních údajů).

- Národní knihovna ČR (obdobně pro zahraničí NK příslušného státu) a stránky jednotlivých odborů. Důležité je zvláště menu Odborné činnosti na http://WWW.nkp.cz/pages/page.php3?navez=Odborne_cinnosti&submenu2=28.
- Portál Knihovnického institutu NK ČR (Informace pro knihovny). Portál je zařazen také jako zdroj k prohledávání Googlem. (Důležité jsou podobné portály zahraniční).
- WWW stránky veřejných knihoven – vítězů soutěže Biblioweb.

- WWW stránky krajských knihoven (knihoven s krajskou funkcí, bývalých státních vědeckých knihoven) – zvláště stránky typu Informace pro knihovny, Knihovnam, tj. metodika a poradenství.
- WWW stránky jiných než krajských knihoven se zajímavými zdroji – např. velkých městských knihoven.
- WWW stránky velkých /ústředních odborných knihoven.
- WWW stránky škol, které se zabývají KIV (obdobně též v zahraničí), zvláště ÚISK a další vysoké školy (ne)univerzitního typu, VOŠIS a další vyšší odborné školy, SKŠ v Brně a další střední školy.
Omezení na oficiální stránky. Na stránkách bývají významné materiály pro výuku (problém trvanlivosti).
- WWW stránky institucí, organizací, společností, spolků, které působí v oblasti KIV (obdobně vybrané v zahraničí).

V následujících případech je zvláště důležité pamatovat na obsahový záběr brány:

- WWW stránky odborových organizací knihoven.
- WWW stránky nadací.
- WWW stránky komerčních organizací – rozhodující je podmínka volného přístupu a kvalitativní kritéria.
- WWW stránky vlády, státní správy a samosprávy.
- WWW stránky Ministerstva kultury ČR.
- WWW stránky dalších ministerstev – dokumenty přímo se týkající KIV.
- Personální stránky včetně stránek významných osobností oboru – jen s velkou opatrností a ve zcela výjimečných případech. Problémem je obecná informační hodnota, objektivita (stránky nejsou redigovány). Osobní stránky učitelů mohou obsahovat výukové materiály.

K vybraným doménám je nutno se vracet, sledovat změny a doplňovat excerpci. V rámci dalšího rozvoje KIV bude vyzkoušena využitelnost RSS.

Akvizice zdrojů pro vyhledávání – druhá fáze výběru

V této fázi akvizice dochází k detailnějšímu posouzení dokumentů, které prošly pomyslným sítím obsahového záběru brány a odpovídají přijatelnému typu zdrojů.

K tomuto jemnějšímu výběru slouží následující **kvalitativní kritéria**:

- Obsahová
- Formální
- Procesová (tj. vztahující se k procesu vytváření zdroje na straně vydavatele)

Obsahová kritéria

Obsahová kritéria mají mezi ostatními kvalitativními kritérii prioritu, i když ne absolutní.

V sadě obsahových kritérií se hodnotí informace obsažená ve zdroji. Vzhledem k charakteru publikování na internetu je třeba ověřit zdroj a informaci, kterou obsahuje.

Cílem je vyloučit neseriózní informace, recesi, propagandu, nepodstatné a málo hodnotné informace apod.

Práce akvizitéra zde nahrazuje filtr, který chybí na WWW v okamžiku publikování dokumentu.

Pozn.: Některá z níže uvedených kritérií nemusela být v průběhu pilotního zpracovávání vůbec použita. Je to dáno charakterem oboru KIV a knihovnické komunity v Česku, vytipováním okruhů zdrojů k akvizici a důrazem na české zdroje. Význam těchto dosud nevyužitých kritérií roste se zveřejňováním zahraničních zdrojů či zdrojů náhodně nalezených internetovým vyhledávačem.

• Platnost

- Plní zdroj své proklamované záměry? (Je ve zdroji zveřejněno, co má zahrnovat, pokrývat? // Schází nějaká z těchto očekávaných informací?)
- Je informace výsledkem pečlivého bádání, zkoumání? (Obsahuje odkazy, bibliografii? // Uvádí zdroje informace?)
- Je tento publikační formát odvozen od jiného? (Je to elektronická verze tištěné knihy, časopisu? // Pokud je dostupná verze v jiném

formátu, nacházíme o tom zmínku?) *Pozn. Do brány zařazovány jenom dokumenty primárně dostupné online. (Převzata zásada práce v databázi KKL – pokud má zdroj klasickou i online verzi, zpracuje se tištěný exemplář, který knihovna vlastní a na online verzi se upozorní v poznámce. V případě, že je online verze skutečně obsahově totožná, lze navíc uvést link na online verzi)*

- Proč původce tuto informaci zveřejňuje? (Má nějaké skryté motivy? // Nejde jen o ješitnost? // Objeví se někde nějaká výzva k placení?)
- Je informace pravá? Je tím, čím se zdá být? (Potvrzuje URL uvedené autorství? // Je uvedena e-mailová adresa původců?// Jsou k dispozici jiné kontaktní údaje, které potvrzují autorství? // Ukazuje zdroj na jiné zdroje, ze kterých lze informaci potvrdit? // Je informace ověřitelná? // Je informace tendenční a přitom je to popíráno?)
- **Renomé zdroje**
 - Kdo poskytuje informaci? (Je dokumentován původ materiálu? // Je zveřejněn autorův titul a domovská instituce? // Je informace připsána autorovi nebo vydavateli? // Kam vede URL? // Je uvedeno autorovo plné jméno?)
 - Jaké renomé má poskytovatel informace? (Už jste slyšel o autorovi? // Je autor citován v respektovaných zdrojích? // Spadá informace do oblasti, kterou se autor zabývá?)
 - Byla informace ověřena? (Byla redigována? // Byla publikována komerčně?)
 - Jaké je renomé "ověřovatele", vydavatele, redaktora? (Je webové místo sponzorováno a kým? // Přes jak věrohodný a respektovaný zdroj jsme se k tomuto zdroji dostali? // Je webové místo známé a respektované? // Je vydavatel známý a respektovaný?)
 - Je uvedený autor skutečně autorem? (Dá se autorství a/nebo existence autora ověřit?) *Pozn.: Zde se osvědčilo vyhledávání v bázi jmenných autorit Národní knihovny ČR, i když, vzhledem ke*

stručnosti informací v záznamech této báze, bývá někdy problém se ztotožněním.

- **Podstatnost informací, vydatnost informací**

Pozn.: DutchESS toto kritérium definuje jako množství informací, které stránka poskytuje. Kritérium se v pilotním zpracování ukázalo jako jedno z prvořadých. Je velmi užitečné při výběru ze stránek knihoven, při excerpci z vydávaných zpravodajů apod.

- Jak podstatná je informace? (Aby obsahovala víc než jen např. kontakt) // Přednost plný text proti bibliografii (pro zařazení bibliografie může mluvit existence přidané hodnoty typu abstrakt u záznamů) // Není text pouhé oznámení? *Pozn. " Různá oznámení a tečky zjevně efemérní povahy by neměla projít už prvním hrubým sítím výběru.. Na druhé straně je lze výjimečně vzít v úvahu, když je informace v inzerátu apod. cenná tím, že obsahuje odpověď na četné dotazy uživatelů, kterou nelze nalézt jinde.*
- Obsahuje nějakou přidanou hodnotu? (Např. anotovaná bibliografie, linky k hodnotným anotacím).

- **Přesnost**

- Je informace přesná? (Dá se její správnost ověřit, např. podle citovaných zdrojů, odkazů? // Vyhovuje gramatika a pravopis? // Nacházíme hodně typografických chyb?)

- **Úplnost**

- Jak detailní jsou informace, které zdroj poskytuje? (Je název dostatečně informativní? // Je připojen abstrakt? // Někaké prohlášení o záměrech, úvod? // Jsou uvedena jasná kritéria pro zařazení informace? // Jsou uvedena klíčová slova?)
- Nacházíme vše, co jsme čekali? (Není informace zčásti nekompletní? // Jsou pokryta všechna hlediska obsahu? // Naznačuje index nebo obsah úplnost? // Nacházíme víc než jen nejzákladnější informaci? // Nevyskytují se žádné mrtvé linky a prázdné soubory?)

- **Jedinečnost (Uniqueness)**

Pozn.: DutchESS definuje jedinečnost jako množství primárních informací, které zdroj obsahuje a nejsou obsaženy jinde. V pilotním zpracování se ukázalo jako velmi důležité kritérium.

- Je informace na webovém místě jedinečná? (Je to primární materiál? // Nejde o "přetisk"? // Obsahuje webové místo nějakou originální práci? // Má materiál nějaký vztah k jiné práci? // Je webové místo zaměřeno dovnitř (či obsahuje jen linky ven)?

Pozn.: Kritérium jedinečnosti, originality je důležité při posuzování různých přetisků, převzatých článků. Prvořadé je u přetisků zákonů a standardů. Problém je v případě legislativních dokumentů na WWW stránkách typu portál: Dokumenty jsou odkázány nebo přetištěny. Je nutno popsat a odkázat skutečný originál, oficiální znění. Odkaz uvedený na stránkách nemusí vést k originálu, to je nutno ověřit. Překlady mezinárodních nebo zahraničních legislativních dokumentů zařazovat, ale posoudit v kombinaci s dalšími kritérii, především kritériem renomé zdroje, přítomností nebo absencí údajů o překladu (např. jde o pracovní, prozatímní překlad atd.).

- **Komparabilita**

Uplatní se v situaci, kdy různé zdroje dávají tutéž informaci, z různého pohledu, v různé hloubce pokrytí, kriticky apod. Zjevně souvisí s jedinečností, ale jde napříč i dalšími kritérii.

Příklady otázek při srovnávání zdrojů: Přináší zdroj něco jedinečného vzhledem k obsahovému pokrytí nebo formátu? // Existuje ekvivalent v jiných formátech? // Existuje zrcadlo sídla "mirror site"?)

- **Složení a organizace**

- Je informace správně sestavena? (Řídí se text základními pravidly gramatiky, pravopisu a gramotnosti? // Zahrnuje žargon? // Je informace podávána jednoznačně?)
- Je informace jasně organizovaná? (Struktura je dobrá? // Je uvedena logicky a konzistentně? // Je členěna do logických oblastí? // Je dobře graficky upravena? // Je organizována podle potřeb uživatele? // Je přehledně uspořádaná? // Je obsah jasně popsán? // Jsou nadpisy jasné a výstižné? // Jsou náznaky interní standardizace?)

- **Objektivita**

Pozn.: Toto kritérium nebylo v bráně KIV dosud použito, protože neobjektivita, politická nekorektnost apod. (nelze směřovat s polemikou, subjektivním pohledem na oborové problémy a růzností názorů) nemá v oborové literatuře velký prostor - snad v některých obecných úvodních oborových časopisů (obecné úvahy jsou ovšem vyřazovány už podle ostatních kritérií).

(Příklady otázek: Jsou tendenční stanoviska, stranickost, přiznána? // Je přiznána příslušnost ke skupinám?)

Formální kritéria

Zkoumají snadnost navigace, uživatelskou podporu, použití uznávaných standardů, přiměřenost používané technologie, estetická kritéria.

Pozn.: Tato kritéria hodnotí médium, design a prezentaci zdroje (s přihlédnutím k faktu, že výsledný vzhled závisí na vybavení, které uživatel může mít). Cílem je upřednostnit zdroje, které jsou uživatelsky vlídné. Jsou spíše významná pro databáze, WWW stránky a portály, ať již jsou vybírány pro prohledávání nebo ke zpracovávání bibliografického záznamu do KKL.

Při pilotním zpracování záznamů pro bránu KIV se formální kritéria uplatnila málo, mimo jiné i proto, že oborové databáze mají jistou standardní úroveň, WWW stránky vytipovaných knihoven také (viz např. kritérium stránek vítězů Bibliowebu). Uvedená formální kritéria jsou navíc někdy maximalistická.

Je nutno nezapomínat na obsahová kritéria, která mají přednost. Obsahově hodnotné zdroje nemají být zamítnuty jen pro nespokojenost s formálními kritérii, pokud nedostatky nejsou na překážku jejich použití. Příklad: některé archivy digitalizovaných dokumentů, katalog Katif – navigace, pohyb po obrazovkách apod. jsou obtížné, přesto jsou informačně bohaté a jedinečné.

- **Snadnost navigace** (Jak snadné je zdroj najít a listovat v něm? // Jak snadné je ve zdroji hledat prohlížením? // Jak snadné je ve zdroji vyhledávat? // Zdroj má index nebo mapu WWW stránky?)
- **Nabídka podpory pro uživatele** (Existuje instrukce, příručka, helpy, dokumentace online nebo tištěná? // Nabízí se nějaké školení a

servis (e-mail nebo interaktivní HelpDesk, telefonická linka, školicí materiály nebo kurzy)?)

- **Užívání uznaných standardů** (Jsou nabízena metadata? // Užívají se standardy jako je např. MIME)? // Napsáno ve standardu HTML?) Tyto a podobné otázky mohou mít význam pro využití zdroje jako prohledatelného vyhledavačem brány.
- **Vhodné využívání technologie** (Jak vhodný je formát?)
- **Estetická hlediska** (principy dobrého designu, působí dobře, vyváženost textu, obrázků, fontu atd. // Velikost, barva a animace obrázků.)
- **Přístupnost** *Pozn.: Detailnější posouzení přístupnosti, obecně je přístupnost zdroje zahrnuta už mezi kritérii pro první filtr.* (Je stránka často nepřístupná? (nespolehlivost serveru, přetížení) // Je stránka přístupná 24 hodin? // Jak obtížný je případný proces registrace? // V jakém jazyce je zdroj, potřebujeme speciální znaky na klávesnici?)

Procesová kritéria

Výraznou vlastností dokumentů na WWW je jejich proměnlivost. Integrita internetových zdrojů závisí na poskytovateli informací, správci WWW místa a technologii.

Ve výběru je třeba upřednostnit zdroje, které dávají naději na stabilitu, jsou dosažitelné, vhodně spravované. Následující kritéria se proto vztahují na procesy vytváření zdroje.

- **Informační integrita** (vztahuje se k práci poskytovatele informací)
 - Je informace aktuální a aktualizovaná? (Je uvedeno datum vytvoření? // Odpovídá uvedené datum informací ve zdroji?) *Pozn.: podle zkušeností zpracovatelů se datum prvního zveřejnění WWW stránek u velkého množství zdrojů dohledat nedaří ani u věrohodných a aktualizovaných stránek, nemusí přitom odpovídat datu copyrightu. Není ani pravidlem uvedení vzniku jednotlivého dokumentu. Nejčastěji bývá uváděno datum poslední aktualizace stránek.*
 - Je informace svou povahou trvalá? (Jde o informaci efemérního typu? // Pokud stránky obsahují efemérní informace, jak jsou

aktualizované? // Jak tato informace podléhá změnám? // Pokud se zdroj neaktualizuje, nakolik může přetrvávat hodnota informace pro veřejnost?)

- Vyhovuje správa obsahu informace? (Jsou časově omezené informace dostupné v přibližně reálném čase? // Dá se čekat, že poskytovatel bude aktualizovat? (pozor na stránky studentů) // Je zdroj opravován, rozšiřován, aktualizován? // Byla v poslední době data aktualizována? // Je uvedeno, jak se zdroj aktualizuje?)
- **Integrita webového místa** (vztahuje se k práci správce webového místa)
 - Je stránka aktuální a aktualizovaná? (Obsahuje mrtvé linky? // Jsou na všech stránkách data poslední revize? // Jsou tu linky na přestěhované stránky? // Je zobrazeno datum poslední aktualizace?)
 - Byli jste přesměrováni na novou URL?
 - Je webové místo ověřeno jako trvalé, nebo se to dá čekat? (Je k dispozici údaj, jak často se zdroj aktualizuje? // Je místo často aktualizované?)
 - Je webové místo vhodně spravované? (Předpokládá se, že organizace či osoba, která ho hostí, bude ve správě pokračovat? // Není oznámeno ukončení platnosti zdroje?)
- **Integrita systému** - (vztahuje se k práci administrátora systému)
 - Objevují se při otvírání stránek systému hlášení o chybách?
 - Je systém dostupný v přiměřeném čase? (Stránky se otvírají nejdéle do několika sekund).
 - Nevyžaduje systém instalaci specializovaných nesnadno dostupných pluginů?
 - Řídí se systém integrálně ověřitelnými standardy, které odpovídají definici dokumentu v hlavičce (HTML 4.0, XML, CSS)?
 - Existují mezi jednotlivými stránkami systému rozdíly v použitých standardech a jejich interpretaci?

- Používá systém při tvorbě stránek nestandardní proprietární technologie (např. MS Active X)?

Pozn.: Ověřování práce administrátora systému se nežadá od zpracovatelů při akvizici ani katalogizaci. Je to otázka konzultace správce brány a pracovníků ÚVT.

Katalogizace zdrojů pro vyhledávání

Zpracování, tj. především katalogizace zdrojů se liší podle toho, zda jde o zdroje prohledávané nebo neprohledávané

Prohledávané zdroje

Zdroje jsou katalogizovány ve zjednodušeném formátu v systému MetaLib.

Více informací v metodických materiálech JIB na URL: <http://info.jib.cz/o-projektu/metilib/>.

Interní postup zpracování: Návrh na zařazení zdroje může přijít od kohokoliv ze spolupracovníků i jako připomínka uživatele. Rozdělení úkolů:

- **Správce brány**
 - Posouzení vhodnosti zařazení podle kritérií (viz kapitoly o akvizici).
 - Jednání s producentem zdroje či správcem licence, jsou-li potřebná (u volného zdroje jde zpravidla o oznámení ze slušnosti).
 - Komunikace s pracovníky ÚVT, kteří zdroj zprovozní.
 - Katalogizace zdroje v lokálním formuláři, který odpovídá pracovnímu listu v MetaLib. Vyplněný formulář správce předává pracovníkům JIB, kteří zajistí vlastní katalogizaci v systému MetaLib.
 - Testování zdroje. Týž dotaz je zadáván dvojmo, v nativním rozhraní i prostřednictvím Vyhledávače KIV, a musí dát v obou případech stejné výsledky. Je třeba postupně vyzkoušet vyhledávání ve všech polích a všech typech dokumentů, jejichž záznamy báze obsahuje. Zkoumá se rozdíl ve výsledcích.

Výstupem je hlášení pracovníkům ÚVT a (pokud není rozdíl odstranitelný) zpracování tipů pro práci se zdrojem (pro tento údaj je připraveno jedno pole ve formuláři pro katalogizaci).

- **Pracovníci ÚVT:**

- Posouzení možnosti zařazení z technického hlediska.
- V té souvislosti jednání s producentem zdroje.
- Zprovoznění zdroje.

Neprohledávané zdroje

Neprohledávané zdroje se katalogizují v bibliografické bázi KKL s využitím standardů aktuálně platných v Národní knihovně ČR.

Aktuálně platné standardy lze nalézt v infoportálu JIB a na stránkách Národní knihovny ČR:

- Konspekt (<http://info.jib.cz/o-projektu/konspekt/>). Konspekt byl pro potřeby oborové brány KIV v relevantních kategoriích upraven (je podrobnější). Na přidělených kategoriích je postavena funkce Prohlížení KKL. *Ukázalo se, že, zatímco hrubé kategorie nemají v oborové bázi KKL význam, je obtížné objektivně přidělovat kategorii oborovým záznamům. Zvláště články a jednotlivé dokumenty bývají obsahově bohatší, než lze vystihnout výběrem jediné kategorie. Váha témat přitom může být vyrovnaná. Příklad: kombinace témat veřejné knihovny – práce se čtenářem.*
- Metodické materiály ke katalogizaci elektronických dokumentů.
- MARC21.

Poznámka ke kvalitativní úrovni katalogizace: Záznamy pro oborové brány jsou vytvářeny na úrovni minimálního záznamu pro souborný katalog. Záznamy v databázi KKL mají úroveň vyšší, především v oblasti věcného popisu – požadovaná je tedy úroveň běžná v databázi KKL včetně stahování údajů zází autorit NK ČR.

Rozdělení úkolů při akvizici a katalogizaci

V průběhu zkušebního provozu byly vyzkoušeny dvě možnosti:

- Dělbapráce mezi akvizitéra a katalogizátora:

- Lze využít schopných akvizitérů, kteří nemohou plnohodnotně katalogizovat.
- Obsahová analýza dokumentu se dělá dvakrát.
- Jeden pracovník dělá akvizici i katalogizaci:
 - Možné pouze, když zvládá obě činnosti stejně dobře
 - Fáze akvizice a katalogizace splývají a obsahová analýza dokumentu je efektivnější.

Správa katalogizačních záznamů

Vzhledem k zařazení katalogizačních záznamů do databáze KKL se kontroly (včetně kontroly URL) provádějí společně pro celou databázi. Jsou tedy záležitostí správy KKL.

Akvizice zdrojů pro služby SFX

Tyto zdroje jsou určeny pro druhou fázi práce s oborovou branou. Umožňují, aby uživatel mohl využít služby SFX.

Základní služby umožňují:

- Vyhledat k bibliografickému záznamu plný text nebo abstrakt – *priorita*.
- Získat informace o dostupnosti exempláře knihy, časopisu. – *doplňková služba, ale velmi důležitá*.
 - Dohledání v katalogích knihoven.
 - Dohledání v katalogích oborových knihoven pomocí JIB.
 - Dohledání pomocí souborných katalogů.
- Objednat doručení elektronické kopie – *doplňková služba, ale velmi důležitá*.

Další doporučené služby:

- Vyhledání relevantního dokumentu na WWW a v Google Scholar,
- Ptejte se knihoven.
- Pomoc od podpory brány.
- Generování citace.

Pro zdroje, které slouží službám SFX, neplatí omezení obsahového záběru na jádro oboru KIV, ani na samotný obor KIV. Z tohoto hlediska lze přebírat zdroje ze znalostní databáze JIB, pokud existuje pravděpodobnost úspěšného nalezení plného textu. Pro SFX lze využívat zdroje katalogizované v MetaLib brány.

Příklad: databáze KKL je zařazena jako zdroj pro vyhledávání a současně je zdrojem pro služby SFX, konkrétně pro dohledání v katalogu oborové knihovny.

Do rozsahu akvizice přímo pro účely oborové brány patří:

- Všechny dostupné volné i předplacené plnotextové databáze oborové nebo obsahující oborový materiál.
- Multioborové plnotextové báze.
- Univerzální plnotextové databáze. Akvizice oborové brány se však nebude zabývat zdroji z velmi vzdálených oborů s malou pravděpodobností nalezení plného textu z oboru KIV.
- Katalogy knihoven (OPAC).
- Souborné katalogy.
- Elektronické verze časopisů.
- Elektronické verze konferenčních sborníků.

Zpracování:

Zdroje, které jsou přidávány do MetaLib za KIV jsou testovány a katalogizovány obdobně jako oborové zdroje.

Testování zdroje pro SFX: Vyhledání plného textu abstraktu, záznamů v databázi apod. musí dát stejný výsledek, je-li provedeno zavoláním služby SFX i přímým hledáním v nativní databázi.

Zpracoval tým oborové brány KIV, září 2007

Literatura:

- Oborová informační brána KIV - Strategie Oborové informační brány KIV (OIBK) (pracovní materiál k ověření a upřesnění v pilotním projektu). Dostupná: <http://knihovnam.nkp.cz/docs/Brana.rtf>
- Informační materiály JIB na URL: <http://info.jib.cz/> a <http://info.jib.cz/o-projektu>
- Informační a pracovní materiály KIV na URL: <http://kiv.jib.cz/>, <http://kiv.jib.cz/o-projektu> a http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=04_materialy_Brany.htm&PHPSESSID=9fe8f4ca633cecabdfc344d4da1299b9

- Oborová brána KIV - Knihovnictví a informační věda. / Eva Bartůňková. In: Ikaros [online]. 2007, roč. 11, č. 3 [cit. 2007-03-21]. Dostupný na World Wide Web: <<http://WWW.ikaros.cz/node/3980>>. URN-NBN:cz-ik3980. ISSN 1212-5075

Použité dokumenty a metodické materiály zahraničních portálů:

- An overview of subject gateway activities in Australia. /Debbie Campbell.—Dostupné na: <http://www.ariadne.ac.uk/issue21/subject-gateways/>
- Humbul Humanities Hub.—Oxford: Universita of Oxford, 2000-.Dostupné na: <http://www.humbul.ac.uk/>
- GEsorce (Geography and Environment Information Gateway). --.Manchester: CALIM, the Consortium of Academic Libraries in Manchester, cca 2000-.Dostupné na: <http://www.intute.ac.uk/sciences/>
- IMesh: Subjekt Gateway Review Literature Review/Libby Miller, Daniel Brickley, Martin Hamilton. -- . Bristol: The Institute for Learning and Research Technology of the University of Bristol, cca 2000-.Dostupné na: <http://www.ilrt.bris.ac.uk/discovery/2000/09/imesh/>
- Renardus.--. Göttingen: Niedersächsische Staats - und Universitätsbibliothek, 2000-Dostupné na: <http://www.renardus.org/cgi-bin/egwcgi/egwirtcl/screen.tcl/name=Start&lang=eng&service=ren>
- DutchESS (Dutch Electronic Subjekt Service).--. Haag: Koninklijke Bibliotheek, 1996--.Dostupné na: <http://www.kb.nl/dutchess/index.html>.
- SOSIG (Social Science Information Gateway).—Bristol, Institute for Learning and Research Technology University of Bristol, cca 2004-Dostupné na: <http://www.sosig.ac.uk/>
- Selection Policy for Web Resources in Biology.--. Montpellier: James Madison University Libraries, 2004. -- Dostupné na: <http://www.lib.jmu.edu/biology/selectcrit.asp>.
- DESIRE Information Gateways Handbook.—DESIRE Consortium, 1998-2000. Dostupné na: <http://www.desire.org/>.

- The Finnish Virtual Library.-- Dostupné na:
<http://www.jyu.fi/library/virtuaalikirjasto/engvirli.htm>
 (popsáno 20.9.04, Kontrola 20.12.04- virtuální knihovna
 přestěhována na : <http://www.linkkitalo.fi/>).

Dokumenty k charakteristice cílové skupiny uživatelů:

- Analýza věkové, vzdělanostní a mzdové struktury pracovníků knihoven v ČR: výzkumná zpráva./Zprac. Jan Jílek. Spol. Vít Richter, Zlata Houšková. -- Praha, 2000, Dostupné na:
<http://knihovnam.nkp.cz/docs/ANALMZDOV1407.pdf>.
- Analýza věkové, vzdělanostní a mzdové struktury pracovníků knihoven v ČR v roce 2003 a 2004 a srovnání se stavem roku 1998 / Vít Richter; Zlata Houšková; Marta Hejhálková
 In: Knihovny současnosti 2005. -- Brno : Sdružení knihoven ČR, 2005. -- ISBN 80-86249-30-1. -- s. 38-74
- Analýza věkové, vzdělanostní a mzdové struktury pracovníků knihoven v ČR v roce 2003 a 2004 a srovnání se stavem roku 1998 : zpráva z průzkumu / Vít Richter, Zlata Houšková, Marta Hejhálková. -- Praha : Národní knihovna České republiky, 2005. -- 72, 34, 12 l. : il. (grafy, tabulky)
- Analýza věkové, vzdělanostní a mzdové struktury pracovníků knihoven v ČR výzkumná zpráva [elektronický zdroj] /
 Zpracovatel: Jan Jílek, spolupráce: Vít Richter, Zlata Houšková. -- 1. vyd.. -- dokument. -- Praha: Národní knihovna České republiky, 2000. Dostupné na:
<http://knihovnam.nkp.cz/docs/ANALMZDOV1407.pdf>
- Analýza mzdové, věkové a vzdělanostní struktury pracovníků knihoven v ČR 2003 - 2004 [elektronický zdroj]. -- Praha : Národní knihovna České republiky, 2001-
 Dostupné na:
http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=04_Analyza.htm&PHPSESSID=8485a2393e72767d15b3482b63612e90
- Analýza věkové, vzdělanostní a mzdové struktury pracovníků knihoven v ČR / Jan Jílek, Vít Richter, Zlata Houšková
 In: Knihovny současnosti 2000. -- Brno : Sdružení knihoven, 2000. -- ISBN 80-86249-09-3. -- s. 225-327.

- Analýza věkové, vzdělanostní a mzdové struktury pracovníků knihoven v ČR : výzkumná zpráva / Zprac. Jan Jílek ; Spoluprac. Vít Richter, Zlata Houšková. -- 1. vyd. -- Praha : S.n., 2000. -- 39 s. : [75] s. tab. příl.